

Kampen for matsikkerhet i Guatemala

Del I

- Introduksjon til Guatemala.
- Litt historie og kultur.
- Sosiale og politiske forhold.
- Konsekvenser av klimaendringene

Kort quiz:

- **Befolkning?** 18,2 millioner
- **Språk?** 23 offisielt anerkjente
urspråk, pluss spansk
- **Areal?** 3 ganger mindre enn
Norge. 108 000 km².
- **Fredsprisen i 1992?**
Rigoberta Menchu
- **4 naboland:** Mexico, El
Salvador, Honduras og Belice

-
- Utviklingsfondet jobber i høylandet i Guatemala: Både Cuchumatán fjellene og Sierra Madre. Det er her urfolk bor tettest, hvor klimaendringene gjør seg mest gjeldene, og hvor tilgang til jord og generell infrastruktur er mangelfull

- To fjellkjeder preger landets topografi - Sierra Madre og Altos Chuchmatanes.
- Bratt og tørt – vanskelig å drive landbruk. Men her bor det hundretusener av urfolk. Matsikkerhet er en stor utfordring.

- Mayariket - Tikal nådde sitt høydepunkt under den klassiske perioden, ca. 200 til 900 e. Kr.
- Mayariket ebbet ut omtrent når Vikingtiden startet opp.
- Sannsynligvis var det flere år med tørke som forårsaket mayarikets undergang.

- Mais har en helt sentral rolle for mayafolkene.
- Ifølge skapelsesberetningen i det hellige skriftet Popul Vuh ble mennesket skapt av mais.

- Mer enn halvparten av befolkningen er Maya-urfolk.
- Kvinner er 3 ganger undertrykt – som kvinne, som urfolk og som fattig.
- Kvinners stilling i samfunnet er preget av undertrykkelse, vold og mangel på frihet.
- FNs matvareorganisasjon (FAO) estimerer at 53 prosent av befolkningen i Guatemala lever i fattigdom, og blant Mayaindianere er tallet så høyt som 83 prosent.

Borgerkrig 1960 - 1996

- Mer enn 450 maya-landsbyer ble ødelagt
- Over 1 million mennesker flyktet.
- Over 200 000 drept.
- Sannhetskommisjonen slo fast at Staten Guatemala deltok i folkemord mot bestemte etniske grupper.
- General Efraín Ríos Montt ble i 2012 dømt til 80 år i fengsel for folkemord utført under hans styre 1982-1983.

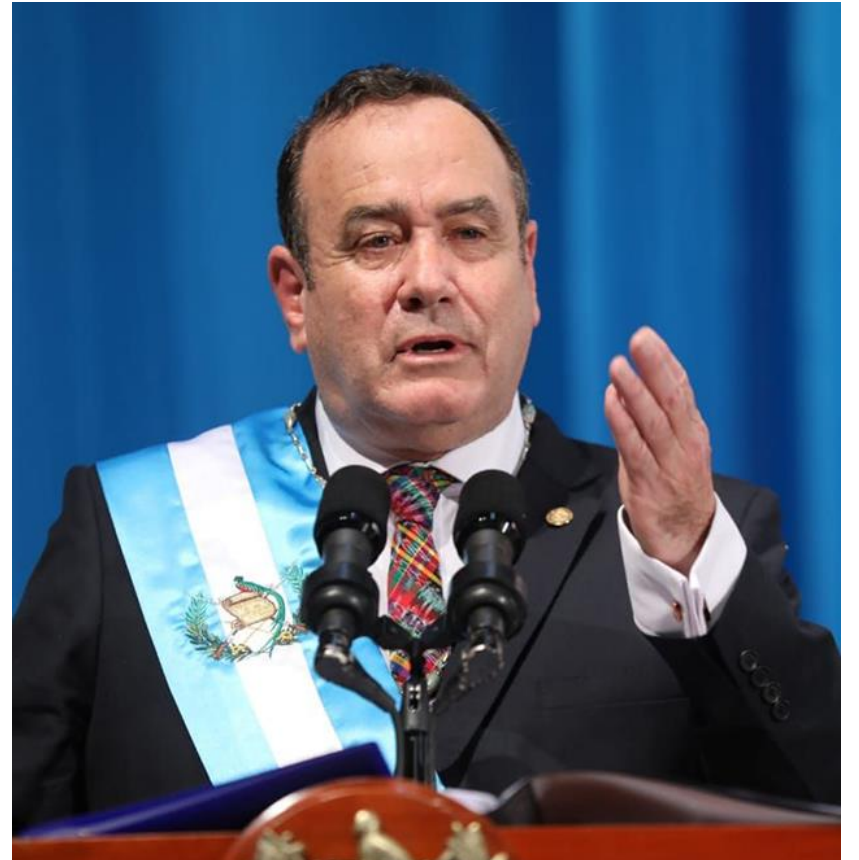

25 år siden fredsavtalen

- løftet om sterkere rettigheter til urbefolkningen har ikke blitt realisert.
- landet har siden vært preget av kriminalitet og korrupsjon.
- Sterk voldskultur.
- store økonomiske og sosiale forskjeller.

Stadig mer autoritært

- **CICIG - International Commission against Impunity – ble kastet ut i 2019.**
- **Rettsystemet i Guatemala er svekket og blir stadig mer kontrollert av organisert kriminalitet. Dommere blir utsatt for trusler.**
- **Spesialadvokatens kontor mot straffrihet, FECIs leder Sandoval, ble fjernet og tvunget i eksil i sommeren 2021.**
- **NGO-loven vedtatt i juni i 2021 begrenser rommet for kritiske røster.**

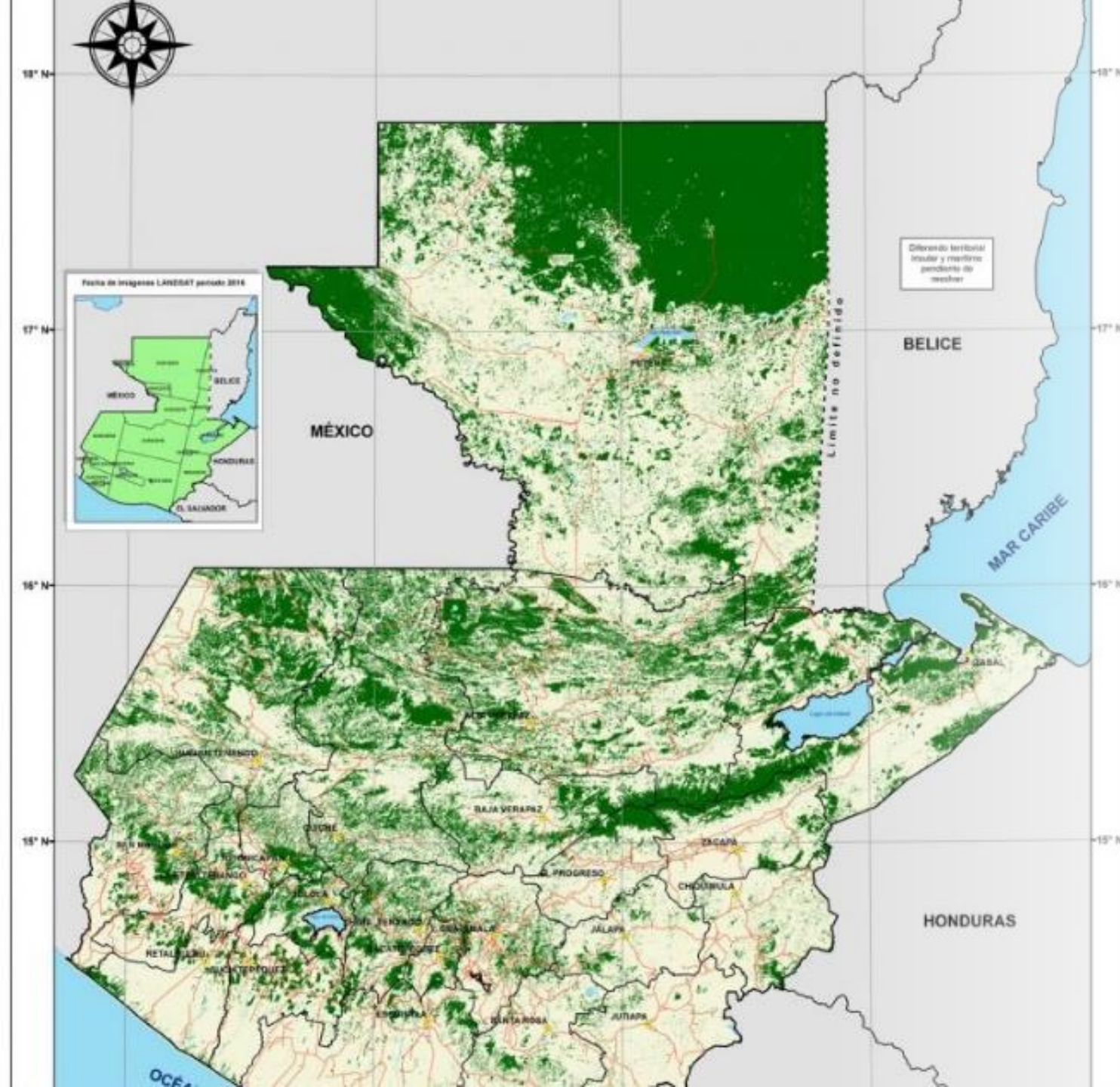

- 8. mars markering mot kvinnevold og *femicidio* (kvinnedrap).
- I 2021 ble 652 kvinner drept av vold i Guatemala, en økning på 28% i forhold til 2020.
- Macho-kulturen står sterkt.

- Gruveutvinning fra multinasjonale selskaper som jakter på mineraler og gull har blitt et stort miljøproblem.
- Urfolks rett til konsultasjon blir som regel ikke respektert.
- Forgiftning av drikkevannskilder er et utbredt problem.

- Navnet Guatemala er náhuatl og betyr 'stedet med mange trær' eller 'skoglandet'.

- Halvering av skogdekket siden 1950.

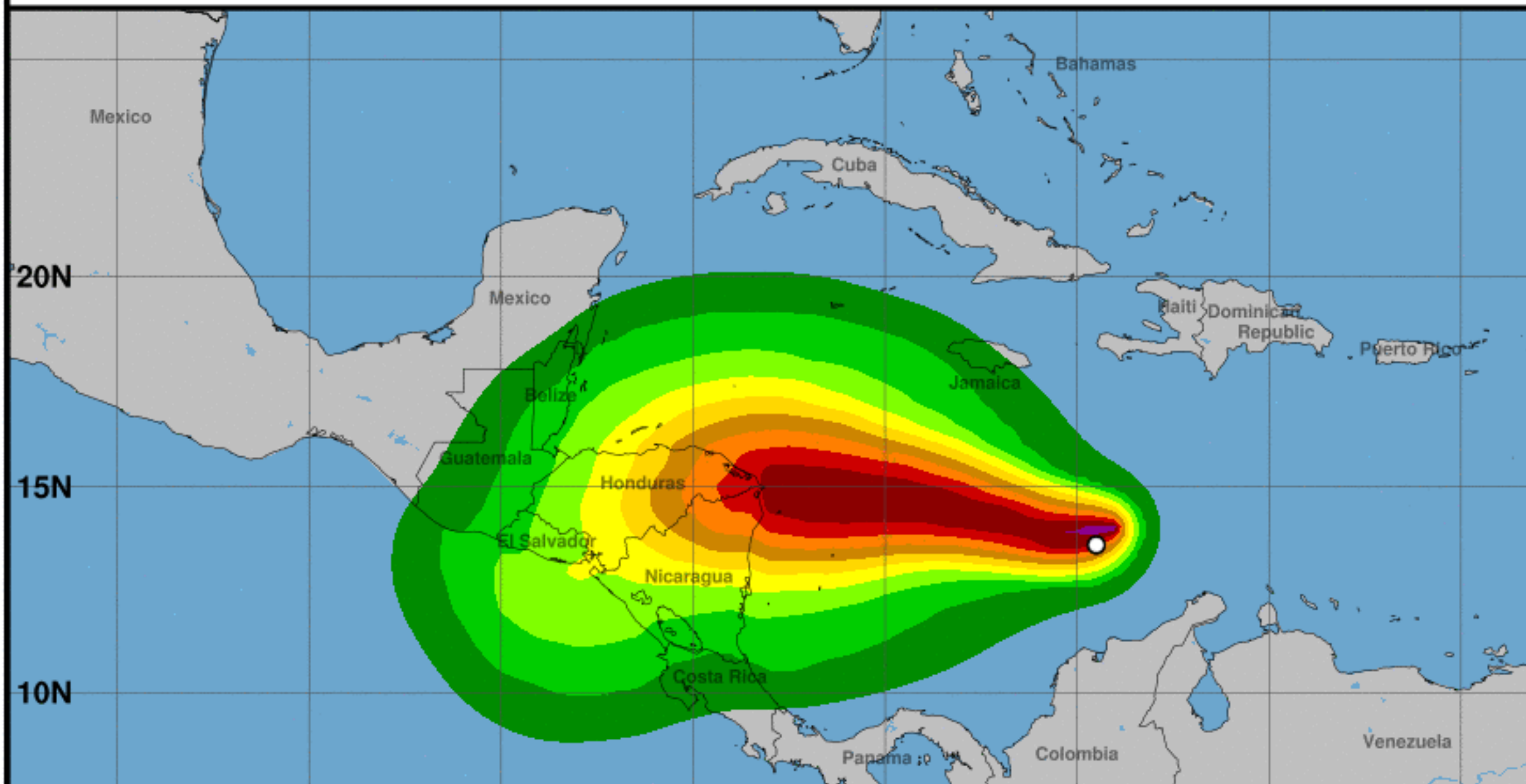
- Befolkingspress, landbruk, stor etterspørsel etter ved og ulovlig tømmerhogst. Befolkningen har økt fra knapt en million i 1900 til 18,2 i dag.

- Guatemala er det minst urbaniserte landet på den vestlige halvkule (SNL). Rundt halvparten av innbyggerne bor i et av cirka 9000 små bygdesamfunn.

- Avskoging medfører jorderosjon og truer landets rike biologiske mangfold

For the 120 hours (5.00 days) from 1 AM EST SAT NOV 14 to 1 AM EST THU NOV 19

- Elena Mateo er kaffebonde fra landsbyen Cocola. Hun opplevde at 1/3 av hennes landareal raste ut i forbindelse med orkanene Eta og Iota i november 2020.
- På dette landområdet hadde hun dyrket kaffe, og det vil ta mange år før hun igjen kan få opp samme produksjonen av kaffe.
- Utviklingsfondets partner Asocuch gir henne råd og teknisk assistanse.

- Klimaendringene i høylandet innebærer høyere temperaturer og mer tørke.
- I de siste årene har regntiden vært forsinket, og dette forstyrrer den tradisjonelle syklusen for såing.
- Når regnet først kommer, så er det oftere enn før i form av styrtregn, noe som forårsaker jorderosjon.

- Varmere klima i høylandet har ført til nye sykdommer på planter og trær, slik som den plagsomme billen gorgojo, som lever under barken på trærne.

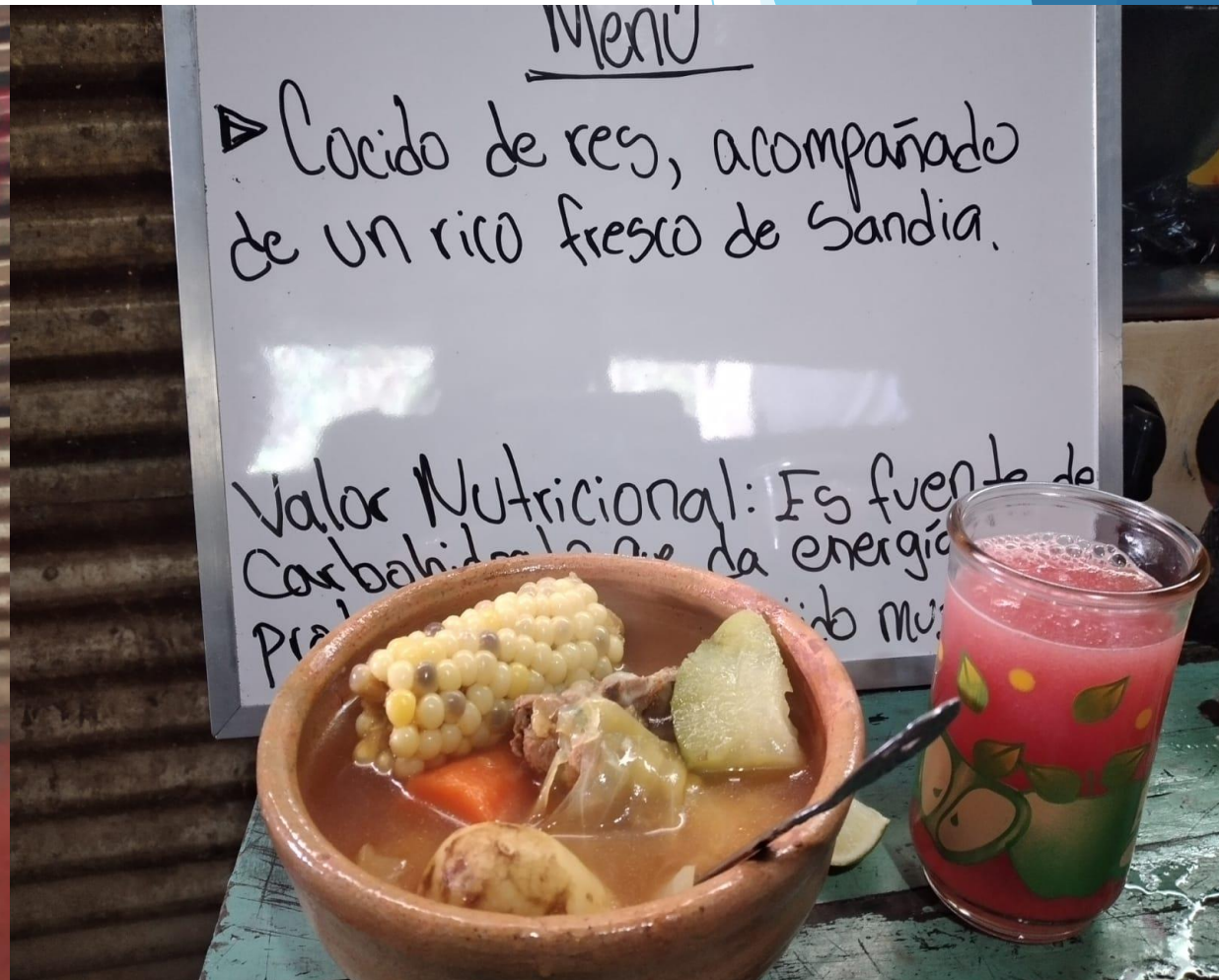

Del II

- Eksempler på aktiviteter som Utviklingsfondet gjennomfører i Guatemala og som Bygdekvinnelaget støtter.

Res. 1: Øke kunnskap om ernæring og hygiene

Vannet blir filtrert

Res. 2: Støtte til småbønder innen bærekraftig landbruk, frøsystemer og husdyrproduksjon.

En mer variert matproduksjon fører til bedre ernæring, og at familier står bedre rustet i møte med klimaendringer.

- Kvinnegruppe fra Durasnal i Comitancillo.
- Urfolket Mam.
- Jobber med mangfoldiggjøring av plantevirksomhet og husdyrhold.
- Målet er å styrke matsikkerheten.
- Får teknisk støtte av partner AMMID

Res. 3: Klimatilpasning på landsbyplan: skogplantning.

Res. 3: Klimatilpasning på landsbyplan: administrere vannressurser.

Lagring av regnvann til tørketiden

PROHIBIDO
TIRAR BASURA
PARCELA
ORGÁNICA

- Partner ASOCUCH har 12 plantefelt for mais på ulik høyde og jordsmonn.
- En vitenskapelig tilnærming for å se hvilken maistype som trives best.
- Frøene fra maisen som er best tilpasset lokale forhold blir tatt vare på i egne frøbanker.

**Evaluación de 10 variedades de
Maíz.**

**Localidad: Aldea Climentoro,
Aguacatán.**

Altitud: 2,953 msnm

Såfrøbanker gir familier tilgang til et mangfold av robuste, lokalt tilpassede plantesorter. <https://www.facebook.com/Utviklingsfondet/videos/1015477889900951/>

- Frøbanken er et trygt oppbevaringssted. Hvis familien skulle miste avlingen sin et år, så kan de låne nytt såfrø fra banken.
- Frølånet betales tilbake i såfrø når neste avling er i hus.
- I tillegg til bøndernes frø tar banken også vare på frø fra lokale arter som står i fare for å bli utryddet.
- Bildet: En frøbank i den økologiske parken "Chajil Siwan", i Totonicapan. Her holder urfolket K'iche til.

- Spare-ved-ovner er blitt aktivt spredt hos alle av Utviklingsfondets partnere, for å verne om skogen. Disse ovnene er effektive selv med småved og kvist. Hemmeligheten er god ventilasjon og smal åpning.

- Sykdommer på kaffeplanten – «høneøye» og «rust»
- Løsning: innføre mer robuste kaffeplanter som er motstandsdyktige mot disse plagene, og benytte organiske plantevernmidler

Res. 4:
Inntektsgivende
aktiviteter

- Kvinnegruppen ASMADI leverer egg til skolemat-ordningen i Guatemala.
- 1 egg per elev per dag til syv skoler betyr tusenvis av egg per uke.
- Medlemmene i ASMADI har økt sine inntekter.

Del III

- Skolematordningen i Guatemala

Skolematordningen i Guatemala

Hva er argumentene til guatemalanske myndigheter for å fremme skolemat?

Den konstitusjonelle forpliktelsen fastsatt i artikkel 99 i grunnloven om statens plikt til å garantere et sunt kosthold.

De internasjonale forpliktelsene som Guatemala har påtatt seg for å redusere de ekstreme ulikhetene og den høye graden av underernæring.

I følge offisielle data lider 5 av 10 barn under fem år av kronisk underernæring, og blant dem er 8 av 10 barn urfolk.

Intensjonen med skolematordningen

- Barn skal være i stand til aktiv deltakelse i læringsprosessen.
- Forebygge underernæring.
- Skolemateren skal være næringsrik og skal skape gode vaner og kunnskap om et sunt kosthold.

Økt budsjett

- Budsjettet har nettopp økt fra 4.00 quetzales per dag for hvert barn, til 6 quetzales.
- Selv om beløpet har økt med 50% så er dette fortsatt for lavt for å oppnå et variert og sunt kosthold.
- For noen av barna kan skolematen være den eneste maten de får i løpet av dagen.

Er ingrediensene hentet fra lokale produsenter?

- Tanken var at småbøndenes produksjon skulle sørge for forsyningen av maten (skolematloven uttrykker dette)
- De store dagligvarekjedene har oppnådd monopol som distributører av matprodukter.

Utfordringer for lokale produsenter

- Byråkratiske barrierer med f. eks. fakturaer og å betale skatt av salget.
- Småbøndene selv har ofte ikke hatt tilgang til grunnskoleopplæring, de kan knapt lese og skrive.
- Mange landsbyer ligger langt fra sentrum
- Korrupsjon

Utviklingsfondets partnere krever en reform av skolematordningen. Lovforslaget er presentert Kongressen.

Krav 1: Større grad av medvirkning fra urfolkene selv, slik som i utformingen av skolemenyer slik at tradisjonelle matkulturer blir ivaretatt.

Krav 2: Graden av ernæring i skolematen må øke. Budsjettet til ordningen må øke ytterligere.

Krav 3: Anskaffelsen av mat til skolematordningen bør skje lokalt.

Krav 4: Incentiver for å hjelpe småbøndene med byråkratiske og juridiske krav.